

Експансія. Кн. 7. Сходження Персеполісу : роман

Джеймс С. А. Корі

ОЗНАЙОМЧИЙ ФРАГМЕНТ

Переклад — Інга Кононенко

© Видавництво «Богдан». Усі права застережено.

Фрагмент надано для ознайомлення. Повна книжка — nashaknyga.com.ua

Пролог. Кортасар

Минуло майже три десятиліття, відколи Паоло Кортасар пройшов крізь Лаконійську браму разом із флотилією, що відкололася від Флоту Марсіянської Республіки Конгресу. Достатньо часу, щоб створити невеличку цивілізацію, місто, культуру. А для нього особисто — достатньо часу, щоб довести: ті химородники спроектували протомолекулу як таку собі будівничу переходів, після чого закинули її, як насіння, до зірок. Хай захоплює будь-яку органіку на своєму шляху, хай проростає в ній, формує кільця-брами, постає маточиною вселенського колеса у їхньому кишеньковому всесвіті. Й доки вони не повимирали, повільна зона зі своїми кільцями залишалася стрижнем незбагненої для людського розуміння імперії. Зараз прадавня історія повторювалася, а дрібний мостобудівельний механізм, що спромігся вирватися за межі свого локалітету, змінив сутність усього людства.

Не те щоб Паоло переймався всім людством. Для нього факт існування протомолекули та уможливлених нею технологій був усеосяжним сам по собі, перетворившись на манію тривалістю в десятки років. Протомолекула перекроїла саму світобудову, заразом змінивши його професію і навіть особисте життя. У сварці, яка поклала край їхнім стосункам, останній бойфренд заявив, що насправді Паоло кохає протомолекулу.

Що було на це відказати? Кортасар так давно не відчував нічого схожого на любов до іншого людського створіння, що навряд чи спромігся б точно визначити, що є коханням, а що ні. Вивчення протомолекули і всіх незліченних пов'язаних з нею галузей наукового знання й насправду забирало майже весь його час та увагу. Щоб досягнути всі можливості її взаємодії з іншими химородними артефактами й технологіями, знадобилося б не одне життя, і вибачатися за відданість справі Паоло не збирався. Крихітна, прекрасна цятка, така багата на приховану інформацію, скидалася

на незрівнянний в своїй красі бутон троянди, що ніколи не припиняв квітнути. Кортасарів коханець не змирився з цим, тож у ретроспективі кінець їхніх стосунків був неминучим. У якомусь абстрактному сенсі Паоло навіть сумував за ним — як сумують за викинутою парою зручного взуття.

Його час займали інші, дивніші речі.

Зараз перед його очима на екрані зростала, розгортаючись у складні, переплетені візерунки, вуглецева решітка — протомолекула одразу ж починала самостійно будувати такі, варто їй було опинитися в належних умовах довкілля та відповідному живильному середовищі. Матеріал, який вона створювала, був легшим за рівний об'єм вуглецевого волокна та стійкішим до розтягнень чи розриву, ніж графен. Управління з питань технологій Військової ради Лаконії доручило Паоло дослідити можливість його застосування у створенні броні для піхотних підрозділів. Схильність решітки намертво з'єднуватися з людською шкірою створювала проблеми з інженерної точки зору, але на її красі це не відбивалося.

Паоло відрегулював чутливість електронного потоку та нахилився до монітора, спостерігаючи, як протомолекула підхоплює вільні атоми вуглецю й акуратно вплітає їх у сітку, наче дитина, що з головою поринула у свою гру.

— Докторе Кортасаре, — пролунав голос позаду.

Паоло відповів бурчанням і помахом руки, що будь-якою мовою означало: «Йди геть, я зайнятий».

— Докторе Кортасаре, — наполягав голос.

Відірвавши погляд від екрана, Паоло обернувся та побачив бліденьку особу невизначеної статі в лабораторному халаті з великим планшетним терміналом у руках. Як же його звати... Катон... чи Кантон? Чи, може, Кантор? Якимось так. Гвинтик з армії техперсоналу лабораторії. Нібито компетентний навіть. Але зараз він перервав робочий процес, що не можна так просто спустити на

гальмах. Нервовий вираз обличчя Катона (чи Кантора, чи Кантона) підтверджував усвідомлення цього факту життя.

Перш ніж Паоло встиг заговорити, лаборант заторохтів:

— Директор попросив мене нагадати, що вам призначено зустріч. З ним, — голос Кантона (чи Кантора?) впав майже до шепоту, — з Ним.

Йшлося не про директора. Існував лише один Він.

Паоло вимкнув екран і, перш ніж підвестися, перевіriv, чи системи спостереження продовжують вести запис.

— Так, звичайно. — А оскільки останнім часом він свідомо намагався бути приязнішим, додав: — Дякую. Кантор?

— Катон, — з видимим полегшенням підказав лаборант.

— Аякже. Перекажіть директору, що я вже їду.

— Я маю супроводжувати вас, докторе, — зауважив Катон, постукуючи по терміналу так, ніби й це теж було десь у розкладі.

— Звісно, — Паоло зняв піджак із вішака коло дверей і попрямував до виходу.

Лабораторія біоінженерії та наноінформатики Університету Лаконії була найбільшою дослідницькою лабораторією на планеті. Можливо, й в усьому знаному людьми Всесвіті. Університетське містечко розкинулося на майже сорок гектарів на краю лаконійської столиці, і десь чверть його території займали лабораторії. Як і все на Лаконії, своїми розмірами воно в рази перевищувало поточні потреби населення — бо ж зводилося для майбутнього. Для прийдешніх поколінь.

Паоло швидко крокував гравійною доріжкою, на ходу перевіряючи монітор на руці. Катон підтюпцем дріботів позаду.

— Докторе, — зауважив він, показуючи в протилежний бік, — для вас є електрокар. Він на стоянці С.

— Віджени його до «Загону». Мені спершу треба дещо зробити там.

Катон на мить завагався, опинившись між прямим наказом керівника та обов'язком супроводжувати його.

— Так, докторе Кортасаре, — нарешті погодився він та побіг в інший бік.

Дорогою Паоло переглянув перелік завдань на день, аби переконався, що нічого не забув, а тоді спустив рукав над монітором та зиркнув угору. Стояв ясний день. Небо над Лаконією було яскраве, лазурово-блакитне, поцятковане кількома бавовняно-білими хмаринками там і сям. Ледь виднілося масивне обладнання орбітальної будівельної платформи з порожніми проміжками між довгими стрілами кранів, схоже на масивний олігонуклеотид 1 у вільному космічному плаванні.

З леготом долинав слабкий запах горілого пластику — місцевий аналог грибка випускав власну подобу спор. Вітерець виштовхував на доріжку довгі вайї 2 собачих свистунців. Хрумкачі — приблизно з тієї ж екологічної ніші, що й цвіркуни; принаймні морфологічно подібні де в чому — чіплялися за рослини та шипіли, коли Паоло надто наближався до них. Хтозна, чому ці бур'яни отримали назву собачих свистунців, хоча більше скидалися на верболози. А з якого дива комаху, схожу на цвіркуна з чотирма кінцівками, охрестили хрумкачем, було й поготів незбагненно. Науковий підхід і не ночував у процесі найменування місцевої флори та фауни. Люди просто жонгливали назвами, поки не доходили якоїсь згоди. Паоло це дратувало.

«Загін» відрізнявся від інших будівель лабораторії. Його стіни, герметично зварені під кутом дев'яносто градусів з цільних листів ударостійкої броні, утворювали темний металевий куб зі стороною двадцять п'ять метрів. Єдиний вхід до споруди охороняли четверо солдатів у легкій броні зі штурмовими гвинтівками в повній бойовій готовності.

— Докторе Кортасаре. — Один із них витягнув руку в універсальному жесті «стояти».

Паоло дістав з-під сорочки перепустку на шнурку і показав її охоронцеві. Той під'єднав картку до зчитувача й доторкнувся приладом до шкіри на зап'ястку Паоло.

— Погода сьогодні — як на замовлення, — привітно зауважив вартовий і усміхнувся, поки машина порівнювала дані з перепустки Паоло з його фізичними параметрами та ідентифікаційними білками.

— Просто чудова, — погодився той.

Зчитувач, коротко пискнувши, підтвердив особу Паоло Кортасара, ректора Університету Лаконії та завідувача лабораторії екзобіологічних досліджень. Вартові знали його в обличчя, але сам ритуал був важливим, і то з кількох причин. Двері роз'їхалися, вартові розступилися.

— Гарного вам дня, докторе.

— І вам теж, — відгукнувся Паоло, ступаючи до безпекового шлюзу. Одна зі стін зашипіла, коли приховані форсунки видихнули потоки повітря. Датчики на протилежній стіні тим часом перевіряли його на наявність вибухівки та інфекційних матеріалів, а може, й недобрих намірів. Хтозна.

За мить шипіння припинилося. Внутрішні двері шлюзу розчахнулися. Лише тоді до Паоло долинули стогони.

«Загін», як його називали всі попри відсутність офіційної назви в будь-якій документації, не просто так був другою за рівнем безпеки спорудою в Лаконії. Тут Паоло тримав свою дійну череду.

Назва виникла в одній із перших сварок з колишнім. Бовкнуто слівце було з наміром образити, проте аналогія вийшла аж надто влучною. В «Загоні» доживали рештки життя умисно інфіковані протомолекулою люди й тварини. Як тільки химородна нанотехнологія захоплювала їхні клітини та починала

розмножуватися, співробітники Паоло бралися до викачування рідини з тіл та відфільтровування критичних часточок із матричної тканини, аж поки не вибирали все, що мало хоч якусь цінність. Спрацьовані рештки плоті та рідин спалювали. З двадцяти чотирьох індивідуальних боксів наразі заповнилося лише сімнадцять, та колись, коли зросте населення, кількість піддослідних у лабораторії теж збільшиться.

Грандіозні проекти Лаконії залежали від можливості комунікувати з базовою технологією, яку залишила по собі давно вимерла інопланетна цивілізація. Протомолекулу не розробляли як універсальний інтерфейс керування, та певна модулярність цієї химородної технології дозволяла їй функціонувати таким чином достатньо часто, щоб робота просувалася. Завданням Паоло — одним із його завдань — було постачання необхідних активних зразків.

Прямуючи до свого кабінету в задній частині будівлі, Кортасар зупинився на помості над одним із боксів. Пів дюжини людей на ранніх етапах інфікування блукали тісним, обнесеним металевими стінами приміщенням. Усе ще у стадії псевдогеморагічної лихоманки, яку лаборанти називали «блювакою», піддослідні слабенько шкутильгали, періодично згинаючись в нападах блювоти: саме так протомолекула пришвидшувала поширення інфекції. По тому, як тіла забирали з боксу, стіни та підлогу випалювали вогнеметом, знищуючи найдрібніші сліди біологічних відходів.

За всю історію лабораторії трапився лише один випадок інфікування з необережності, тож Паоло докладав усіх зусиль, щоб він залишився й останнім.

Доктор Очіда, керівник «Загону» і заступник Кортасара, помітив його з іншого боку зони утримання піддослідних та поквапився назустріч.

— Паоло, — дружньо поплескав він його по плечу на знак привітання. — Якраз вчасно. Ми закінчили витягувати стовбурові культури годину тому. Ін'єкції підготовлено.

— Оцей ніби знайомий, — Паоло вказав на волохатого м'язистого чоловіка в боксі.

— Гм? А. Так; здається, він був одним із наших охоронців. У його документах на прийом зазначалося «недбалість при виконанні службових обов'язків». Може, заснув на посту, а його застукали?

— Ви їх протестували? — уточнив Паоло. Насправді йому було байдуже до чоловіка в боксі, й відповідь Очіди цілком задовольнила його. Колега не одразу збагнув, що вони повернулися до початкової теми.

— Ще б пак. Я тричі перевіряв зразки на чистоту. Особисто.

Паоло обернувся і подивився йому прямо в очі.

— Звідси я їду одразу до Будинку Держради.

Пояснень його заступник не потребував.

— Я розумію. Ці ін'єкції точно відповідають вашим специфікаціям.

Обоє усвідомлювали: як щось піде не так, їм самим буде пряма дорога до «Загону». Якими б цінними науковцями вони не були, сутність Лаконії полягала в тому, що незамінних тут нема.

— Чудово. — Попри справжній настрій Паоло спромігся на приязну усмішку. — Зараз і заберу їх.

Заступник махнув комусь у кутку кімнати. Підбігла лаборантка зі сріблястим металевим кейсом, передала його Кортасару та вийшла.

— Ще щось? — запитав Очіда.

— Бачу, вже починаються нарости, — Паоло вказав на кісткову шпору, що стирчала з хребта волохана.

— Є таке, — погодився керівник «Загону». — Вони майже готові.

* * *

За час роботи з Вінстоном Дуарте Паоло отримав багато приводів глибоко поважати цю людину. Верховний консул відзначався розумом, вражаючим прогресом в опануванні складних тем і при цьому виваженістю та вдумливістю. Він цінував поради інших, але, зібравши потрібну йому інформацію, виявляв твердість і непохитність у прийнятих рішеннях. Бував харизматичним і теплим, та при цьому ніколи не здавався фальшивим чи нещирим.

Але найбільше Паоло імпонувала в ньому цілковита відсутність претензійності. Дрібніші особистості, опинившись на посаді абсолютного військового диктатора цілої планети, розчинилися б у помпезності та пишних палацах. Дуарте натомість звів Будинок Державної Ради Лаконії. Масивна кам'яна споруда, що височіла над рештою столиці, якимось чином примудрялася не залякувати, а заспокоювати так, ніби вся її солідність та розміри потребувалися виключно для розміщення важливих проєктів та розв'язання серйозних проблем, а не звеличування тих, хто перебуває всередині.

Катон скерував електрокар Паоло — єдиний на всій проїжджій частині широкої вулиці — до парадного входу до Держради. Дорога закінчувалася високим кам'яним муром, вузькими воротами та постом охорони. Паоло вибрався на тротуар, прихопивши металевий кейс.

— Не чекайте на мене, — кинув він Катону.

Лаборант не зронив був ані слова, відколи підхопив його біля «Загону», але тепер, отримавши дозвіл забратися геть, явно відчув полегшення:

— Як скажете, докторе! Наберіть, якщо...

Та Паоло вже прямував до входу, не звертаючи уваги на виск електрокару, що розвертався у нього за спиною. Не встиг він наблизитися до хвіртки, як та відчинилася і двоє солдатів, мовчки залишивши пост охорони, закрокували обабіч нього. Якщо

університетські вартові обходилися легкою бронєю, то ці були в силовій, зі зчленованих композитних пластин, з різноманітною інтегрованою збробою, такого ж темно-синього кольору, як прапор Лаконії, з такою ж парою стилізованих крил. Паоло подумав був, що то натяк на фенікса, але з таким само успіхом крила могли належати й якомусь хижому птахові. Смертоносні бойові машини такого приємного, що аж недоречного в цьому місці кольору. Єдиними звуками, що супроводжували їх до самого Будинку Держради, були кроки — його і солдатів — та стихшене гудіння броні.

Біля дверей Кортасарові супровідники зупинили його та розступилися, ставши один ліворуч, другий праворуч. Паоло раптом нафантазував собі відчуття лоскоту від рентгенівських променів по тому, як міліметрові хвилі обмацували його тіло, скануючи з голови до ніг. Після довгої паузи один із охоронців повідомив: «Верховний консул чекає на вас у медичному відділенні», — після чого вони розвернулися й пішли геть.

* * *

— Технічно кажучи, так. Сни припинилися, — говорив Дуарте, поки Паоло вводив голку венозної лінії у вену передпліччя та закріплював її пластирем. Він знав з досвіду, що таким чином Дуарте відволікається, аби не дивитися на процес під'єднання крапельниці. Його тішило, що наймогутніша людина у Всесвіті все ж побоюється шприців.

— Справді? — уточнив Паоло. Питання було не пусте. Дуарте піддавав себе неймовірним експериментальним процедурам, тож побічні ефекти вимагали найприскіпливішого відстеження. — І як давно?

Дуарте зітхнув і опустив повіки. Чи то розслабляючись, коли перша порція заспокійливої суміші потрапила в його вени, чи то намагаючись пригадати точну дату, чи то все разом.

— Востаннє я бачив сон одинадцять діб тому.

— Ви певні?

— Так, — Дуарте посміхнувся, не розплющуючи очей, — певний. Востаннє я спав одинадцять дів тому.

Паоло ледь не впустив крапельницю, яку під'єднував до порту.

— Ви не спали жодного разу за одинадцять дів?

Повіки Дуарте нарешті звелися.

— І зовсім не відчуваю втоми. Якраз навпаки. З кожною добою стаю енергійнішим і здоровішим, ніж напередодні. Такий от побічний ефект процедур. Жодних сумнівів.

Паоло мовчки кивнув у відповідь на такий звіт попри всю його неочікуваність. Хвилювання стисло шлунок коротким спазмом. Що ще чекає на них, якщо вже зараз виникають аж такі екстремальні сюрпризи? Він просив був Дуарте зачекати, поки акумулюється більше даних, але той вимагав продовжувати експеримент, і хто він, Паоло Кортасар, такий, щоб сперечатися?

— Не ховай очей, друже, — зауважив Дуарте, ще ширше усміхаючись. — Тобі не варто хвилюватися. Я сам за цим стежу. Якби щось пішло не так, я б набрав тебе ще тиждень тому. Але я почуваюся фантастично, не накопичую токсинів утоми, й аналіз крові запевнює, що я не став психопатом. До того ж я отримав додаткові вісім годин на добу для роботи. Кращого годі й бажати.

— Ще б пак, — відгукнувся Паоло, якраз закінчивши установлювати крапельницю з модифікованими протомолекулою людськими стовбуровими клітинами. Дуарте ледь чутно зітхнув, відчувши, як прохолодна рідина побігла веною. — Але, прошу, не забувайте повідомляти про такі деталі, навіть якщо вам вони не видаються чимось надзвичайним. Моделювання на тваринах ніколи не буває ідеальним, а ви — перша людина, яка проходить такі процедури. Відстеження ефектів неймовірно важливе для...

— Так і зроблю, — підтвердив Дуарте. — Не сумніваюся, що ваша лабораторія зробила все як слід. Втім я накажу своєму

особистому лікарю надсилати вам усі щоденні записи.

— Дякую, пане консуле, — відповів Паоло. — Я теж візьму у вас кров і доручу своїй команді зробити аналіз. Просто для перестраховки.

— Роби все, що треба, — погодився Дуарте. — Але поки ми наодинці, прошу, не називай мене «Верховним консулом». «Вінстона» достатньо. — Голос Дуарте втрачав чіткість — починали діяти заспокійливі. — Я хочу, аби ми всі відчували, що працюємо разом.

— Ми й працюємо разом. Але тілу потрібен мозок. Провід. Чи не так? — відгукнувся Паоло. Він спорожнив пакет для крапельниці, скористався канюлею, щоб узяти трохи крові для аналізу, поклав пробірку до металевого кейса і тихенько перейшов до повного сканування тіла. Процедури спричинили зростання у Дуарте кількох нових органів, розроблених найкращими експериментальними фізіологами на планеті з використанням знань, отриманих завдяки вічному цвітінню протомолекули. Та все ж багато чого могло піти не так, і відстежування змін в організмі Дуарте було найважливішим аспектом роботи Паоло. Незважаючи на теплоту і щиру приязність правителя Лаконії особисто, якби з ним щось трапилося, доктора Кортасара дуже швидко по тому втрапили б. Прив'язавши безпеку Паоло до власної, Дуарте отримував гарантії абсолютної зацікавленості того в успіху експерименту. Втім, обопільне усвідомлення цього факту не спричиняло між ними незгоди чи ворожості. Смерть науковця навіть не була б покаранням — радше чітким антистимулом, покликаним запобігти смерті пацієнта. Чесніших стосунків у житті Паоло, мабуть, і не траплялося.

— Ви ж знаєте, Вінстоне, що це дуже довгий процес. Порушення балансу можуть бути настільки незначними, що не проявлятимуться роками. Десятиліттями.

— Століттями, — кивнув Дуарте. — Процес недосконалий, я знаю. Але ми що мусимо, те й робимо. Тож ні, друже. Вибач, але своє рішення я не перегляну.

Паоло замислився, чи не є здатність читати думки ще одним несподіваним побічним ефектом лікування. Якщо так... що ж, це було би цікаво.

— Я не мав на увазі, що...

— Що тобі слід випробувати таке на собі? — закінчив за нього Дуарте. — Мав, мав. Запропонуй сам. Наведи найкращі аргументи. Мені б дуже цього хотілося, хоч навряд чи ти мене переконаєш.

Паоло дивився на власні руки, уникаючи очей Дуарте. Якби ж то був виклик, йому було б легше. Але від меланхолії в голосі чоловіка навпроти незбагненим чином ставало тривожно.

— Знаєш, що цікаво? — продовжував Дуарте. — Я завжди відкидав ідею великих мужів. Віру в те, що історію людства сформували окремі особистості, а не широкі суспільні сили. Звучить романтично, але... — Він невиразно махнув рукою, ніби розганяючи туман. — Демографічні тенденції. Економічні цикли. Технологічний прогрес. Усе це набагато потужніші параметри прогнозування, ніж фактор одної-єдиної людини. Та ось він я. Ти ж знаєш: я прихопив би й тебе з собою, якби міг. Та не мені обирати. Обирає історія.

— Історія могла б і передумати, — зауважив Паоло.

Дуарте гмикнув.

— Різниця між нулем і одиницею є дивом. Таким, що дивовижніше нема куди. Та збільши її до двох. Трьох. Сотні. Отримаємо чергову олігархію, та й по тому. Постійний рушій нерівності, що породжуватиме війни — а їх ми й намагаємося припинити.

Паоло видав тихий звук, який скидався на згоду.

• • •

Далі — у повній книжці «Експансія. Кн. 7. Сходження Персеполісу : роман».
nashaknyga.com.ua